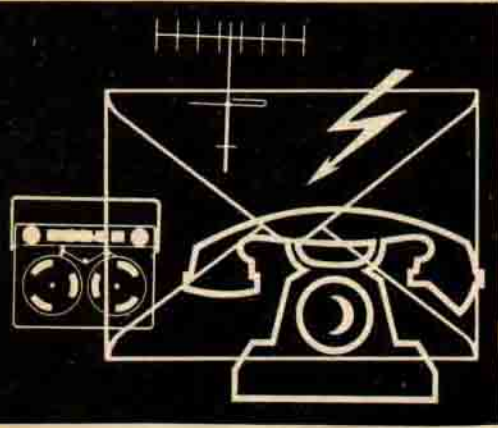

KANADA MİLLİ İLİM KÜTÜPHANESİ

Yazar, Ottawa Üniversitesinde dokümantasyon eğitimi yapmakta ve MİK Millî Enformasyon Servisinde bilfiil çalışmaktadır.

Metin İSKEÇELİ

Millî İlim Kütüphanesi (MİK) 1925 yılında, Millî İlim Konseyinin laboratuvarlarına hizmet etmek gayesiyle kurulmuştur. Mütekip yıllarda gerek personel gerekse koleksiyon bakımından durmadan gelişen bu müessesе 1957 yılında resmen Kanada'nın ilmi ve teknik bilgi toplama ve dağıtım merkezi haline gelmiştir.

Dr. Jack E. Brown yönetiminde, Ottawa'nın Sussex cadesindeki antika işlemeli tavan ve avizelerin süslediği binasında verimli bir şekilde işleyen İnsan-makina kombinasyonu, Kanadalı alimlerin bilgi ihtiyaçlarına muvaffakiyetle cevap vermektedir. Bununla beraber, son yıllardaki ilmi bilgi artışına paralel olarak hükümetten maddî yardım sağlayamamak Dr. Brown'un başlıca endişesidir. 1968 yılı faaliyet raporunda Dr. Brown, bu hususu şöyle özetlemektedir: «Millî görevlerimizdeki süratli artışa ve Kanadalı alimlere yapılan memnuniyet verici hizmete rağmen, MİK'nin yapması gereken pek çok işler bulunmaktadır. Fakat personelin azlığı ve yer problemi ancak mevcut iş yükünü kaldırmamızı mümkün kılmaktadır. Devamlı artan bilgi isteklerine karşılık, yukarıdaki engeller kaldırılmadığı müddetçe yeni görevlerimizi ifa etmemize imkân yoktur.»

MİK kadrosuna dahil, muhtelif üniversitelerin İlim dallarından mezun olup, kütüphanecilik ve dokümantasyon eğitimi görmüş bulunan 19 profesyonel kütüphaneci günde yaklaşık olarak 400 müracaatı cevaplandırmaktadır. Bununla beraber, müracaatın mahiyeti, zaman faktörü üzerinde tesirli olmaktadır. Meselâ, gıdaların sıvı nitrojenle dondurulması konusunda bibliyografya veya eser araştırması hazırlamak birkaç günlük çalışmaya ihtiyaç gösterilebilir. Bunun yanında, bir alışımın viskozitesini veya bir imalâtçının adresini bulmak dakika meselesidir.

Kendi muhteşem ilmi koleksiyonuna ilâveten MİK, dünyanın her yerindeki bilgi merkezlerinden istifade gayesiyle, oldukça iyi çalışan bir muhabere şebekesi kurmuştur. Bu şebeke MİK nin 5 şube kütüphanesi de (Havacılık, Tatbiki Fizik, Tatbiki Kimya, Yapı Araştırması, Radyo ve Elektronik) dahil olmak üzere Ottowadaki diğer resmî kütüphanelerden başlayıp, bütün Kanada kütüphanelerine hattâ diğer yabancı bilgi merkezlerine bağlanmaktadır. Bu muhabereyi sağlayan Telex ve TWX cihazlarıdır. Ayrıca, Kanadadaki 1700 özel firma ve 100 üniversite kütüphanesi de bu şebekeye bağlıdır.

MİK gün geçtikçe artan ilmi bilgi isteklerine cevap verebilmek gayesiyle koleksiyonunu genişletmek mecburiyetindedir. Bu cümleden olarak 1957 yılında muhtelif kitap ve dergilerin temini için ayrılan 53100 dolar, 1967 yılında 301.852 dolara yükselmiştir. MİK muhtelif ilim dallarında, çeşitli yabancı memleketinkiler de dahil olmak üzere 16.000 dergiye abone olmuş durumdadır. Maamafih, bu dergilerin hepsi parayla alınmayıp, bir kısmı da mübadele yoluyla temin edilmektedir. Bu konuda en büyük anlaşma Sovyet Rusya İlimler Akademisi ile olanıdır. Bu sayede, Kanada'da temini imkânsız 500 Rus dergisi, Rusya'da temini güç olan Kanada dergileri ile değiştirilmektedir. Geçen yıl MİK ne verilen tıbbî ilimler bilgi toplama ve dağıtım görevi muvacehesinde 1600 tıbbî dergiye abone olunmuştur. Bu meyanda, tıp konusunda bilgileri olan 3 kütüphaneci de kadroya alınmıştır.

MİK nin başlıca görevleri arasında bulunan bibliyografya ve eser araştırması hazırlanması konusunda yan sahafedeki grafikte görülen artış, bu müessesenin sorumluluklarının memleket çapında öğrenilmesi yönünden oldukça enteresandır.

Bu hizmetler; kimya, fizik, tıp ve ekonomi konularında üniversite eğitimleri bulunan kütüphaneciler tarafından yapılmaktadır.

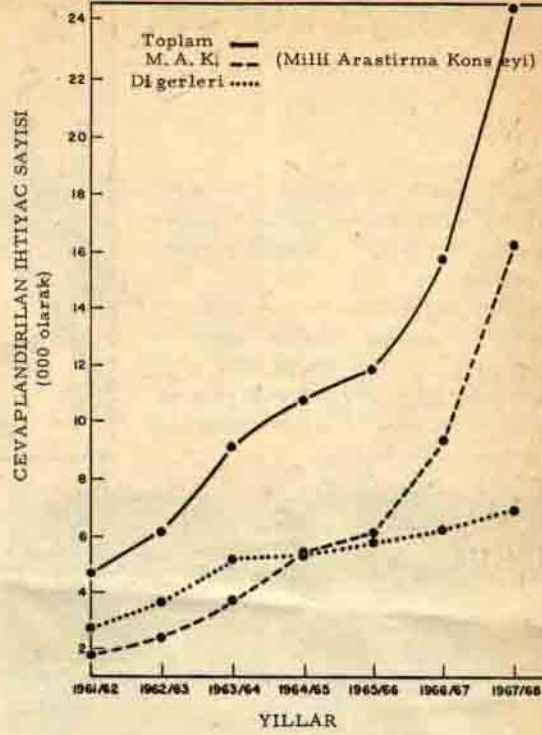
1967-1968 döneminde muhtelif kütüphanelere 70.718 kitap ve dergi ödünç olarak verilmiş, 1058 adet de ödünç alınmıştır. Bu meyanda 38.050 fotokopi isteği yerine getirilmiştir.

MIK nin bilhassa Millî Araştırma Konseyi alimlerine yaptığı hizmetler meyânında tercüme işleri de önemli yer tutmaktadır. Diğer özel tercüme bürolarıyla rekabete girilmemek üzere MIK bünyesinde bir Millî Tercüme Servisi kurulmasından imtina edilmiştir. Bu sebeple 8 tercümandan müteşekkil kadro sadece Millî Araştırma Konseyinin hizmetindedir. Tercüme Servisi aynı zamanda «Kanada İlmî Tercüme Endeksi» ni hazırlamakla görevlidir. Endeks halen 200.000 tercüme ihtiva etmekte olup, bu rakam gün geçtikçe artmaktadır.

Son yıllarda MIK Millî Araştırma Konseyi alimlerine kompüter ve diğer bazı elektronik cihazlarla gerçekleştirilebilen hizmetler sunmağa başlamıştır. Bunlardan başlıcası SDI (Selective Dissemination of Information) dir. Bu sistemin fonksiyonu; kimya ve ilgili konularda 750 dergide neşredilen en yeni makaleleri, yazar ve konularına göre inceleyip, ihtiyaç duyana iletmektir. Bunu ifa için, Kimya Özetleri Servisi tarafından hazırlanan manyetik teypler ile ihtiyaç sahibi veya kütüphaneci tarafından hazırlanan profiller kullanılmaktadır. 1968 yılı başlarında, aynı prensipte hareket edilerek İlmî Enformasyon Enstitüsü (Institute of Scientific Information) tarafından hazırlanan ve muhtelif mühendislik branşlarında 2500 dergiyi kapsayan teypler de MIK nin bu programına dahil edilmiştir. Bu programdan halen Millî Araştırma Konseyine mensup 100 alim istifade etmekte olup, hizmet için bir maliyet tespit edildikten sonra bütün Kanada'ya teşmil edilecektir.

İnsan-makina kombinezyonunda kompüterlerden sonra en çok kullanılan cihazlar mikrofilm ve mikrofiş okuyan ve basanlardır. Kimya özetleri aynı zamanda mikrofilm halinde neşredildiği için, bunlardan istifade ve istenildiği anda arzu edilen sayıda kopya açmak bu cihazlarla kabildir. MIK dünyanın her yerinde yayınlanan teknik raporların Kanada'daki toplanma yeridir. Bu raporlar genellikle mikrofiş şeklinde intikal etmektedir. Her biri 60 sayfayı kapsayan bu fişlerden yılda yaklaşık olarak 45.000 adedi MIK ne gelmektedir. Mikrofişlerin kopyalarını isteyenlere, bu hizmeti ifa etmek üzere özel cihazlar da tedarik edilmiştir.

İlmî ve teknik bilgi dağıtımını hakiki anlamda gerçekleştirmek üzere MIK muhtelif yayınlar çıkarmayı da görevleri arasına almıştır. Bu yayınlardan başlıca iri şunlardır :

- Kütüphaneye yeni ilâveler
- Kanada Kütüphanelerinde bulunan ilmî dergilerin genel listesi
- MIK de bulunan dergiler
- MIK Haber Bülteni
- Kanada Millî Araştırma Konseyi tarafından çıkarılan yayınlr.

Yapılan bütün hizmetlere rağmen Dr. Brown, mümkün olan her yolla MIK ni, mesuliyetlerini, hizmetlerini, istikbaldeki plânlarını Kanada'nın ilimle uğraşan şahıs ve kurumlarına duyurmak çabası içindedir. Yalnız bunu yaparken Dr. Brown, araştırmaya mahalli kaynaklardan başlanması gerektiğini de ilâve etmektedir. Bu kaynakların yeterliliği halinde daha önce yapılan araştırmaları da bildirmek suretiyle MIK ne müracaat, MIK nin fonksiyonlarının ifasında aranan idealdir. Çünkü, yapılan müracaatların ilmî ve teknik olarak bir sınırı yoktur. Meselâ, bir müessese, demirperde gerisinde verilecek bir konferansın nasıl hazırlanması gerektiğini sormuştur. Quebec'den bir öğrenci «Kütüphanede bulunan bütün bilgilerin gönderilmesini» istemiştir. Burada beliren problem, ihtiyaç sahibinin ne istediğini açık bir lisanla ifade edememesidir. Halli imkânsız olan bu tip istekler konusunda Dr. Brown düşüncelerini şöyle ifade etmektedir :

«Bilgiye ihtiyacı olduğunu bilmeyen veya bu ihtiyacını anlatamayan kimseye, yardım edecek herhangi bir bilgi merkezinin mevcut olduğunu zannetmiyorum».